GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 12. Joi, 16 (28) Ianuariu. 1886.

Maghiarii şi Polonii.

Sub titlulŭ acesta publică redactorulŭ ḑiarului germanŭ „*Parlamentär*“ din Viena, Dr. Zivny, unŭ articulŭ, care esprimă vederile şi tendinţele unui grupŭ politicŭ, ce l'amŭ puté numí grupulŭ reacţionarilorŭ austriacĭ. Acestŭ grupŭ se redică în potriva reacţiunei maghiaro-polone. Estragemŭ din numitulŭ articulŭ dela 24 l. c. următórele pasage caracteristice:

„Cumcă Maghiarii nu voescŭ sĕ scie nimicŭ de Austria şi sunt marĭ separatiştĭ, pentru care dogmă politică esistă chiar o partidă parlamentară independentă cu principiele lui Kossuth, acésta amŭ sciut'o şi amŭ şi ḑis'o de multŭ. Acum se pare, că a sositŭ timpulŭ pentru Maghiarĭ şi Polonĭ, aceştĭ aliaţĭ din tóte revoluţiunile Europei moderne, ca sĕ-şĭ depună masca, cu care au amăgitŭ lumea, declarându-se ca inimicĭ ai Slavilorŭ, Germanilorŭ şi Româniloŗŭ, prin urmare, ca adversarĭ ai panslavismului, pangermanismului şi dacoromanismului, şi c'arŭ fi ei purtătorii esclusivŭ privilegiaţĭ ai patriotismului austriacŭ şi ai lealităţii, carĭ în interesulŭ Austriei trebue sĕ aibă mână liberă de a sugruma şi nimici pe pretinşii „trădătorĭ de patriă“ slavĭ, germanĭ şi românĭ. Masca acésta a patriotismului austriacŭ şi a lealităţii au depus'o Maghiarii acum. In 12 l. c. ţinù Alexandru Csanády în dieta maghiară, care în limba oficială se numesce dieta ungaro-croată, o vorbire, ce conţine următorulŭ remarcabilŭ pasagiu: „Am ḑisŭ că mi-ar plăcé, décă vêntulŭ ar sufla coróna împĕrătéscă austriacă de pe capulŭ regelui ungurescŭ. Ar fi de doritŭ, ca acea parte a Poloniei de odinióră, care e supusă Prusiei sĕ fiă unită cu ţéra nóstră, mai departe dorescŭ ca şi partea a treia a Poloniei de odinióră, care e supusă Ruşilorŭ, sĕ fiă unită cu Galiţia şi coróna polónă sĕ fiă pusă pe capulŭ regelui ungarŭ Franciscŭ Iosifŭ“. Unŭ imperiu maghiaro-polonŭ cu tradiţiunĭ revoluţionare Kossuthiste şi Iagellonice se ridică aicĭ pe ruinele împĕrăţiei austriace, cu scopulŭ de a combate slavismulŭ, germanismulŭ şi românismulŭ şi de a ţiné în permanenţă revoluţiunile şi rĕsbóele în Europa. Imperiulŭ maghiaro-polonŭ construitŭ de Csanády ar avé după tradiţiunile Kossuthiste sĕ cucerésca întréga peninsulă balcanică până la Marea Egeică, ér după tradiţiunile Iagellonice ar avé se cucerésca tóte ţĕrile dela Marea baltică până la Marea Négră, sĕ-le maghiariseze şi sĕ-le poloniseze.... În imperiulŭ maghiaro-polonŭ ar avé sĕ piéră cu desĕvêrşire Croaţii, Sêrbii, Bulgarii, Slovacii, Germanii, Românii şi Ruşii (rutenii), tóte aceste popóre marĭ arŭ fi condamnate la desnaţionalisare prin minoritatea maghiară şi polonă. Împĕrăţia austriacă ar trebuí după Csanády sĕ fiă ştérsă de Maghiarĭ şi Polonĭ de pe charta Europei, şi partea apusénă a împĕrăţiei austriace sĕ fiă dăruită imperiului germanŭ, care ar sci apoi cum sĕ stingă viéţa Boemilorŭ şi Slovenilorŭ, analogŭ Slavilorŭ dela Elba... Deja se construesce în parlamentŭ marele imperiu maghiaro-polonŭ şi se aştéptă numai momentulŭ binevenitŭ spre a realisá planulŭ...“

„Boemii (Cehii) vĕḑêndŭ aceste machinaţiunĭ maghiare şi polone, care au de scopŭ distrugerea împĕrăţiei austriace, şi-au deschisŭ ochii în ora a 11-a. In şedinţa dietei boeme dela 18 Ianuarie a. c. a declaratŭ Dr. Eduard Gregr următórele: „Gintea boemă apĕră în prima liniă existenţa Austriei. Dela Maghiarĭ nu se póte aştepta acésta, décă ne aducemŭ aminte de legiunea lui Klapka (1866). Dér Polonii? Ne putemŭ închipuí, că la casŭ când s'ar schimba împrejurările, pentru Polonĭ interesulŭ unei Polonie independente ar fi mai pre susŭ decâtŭ interesulŭ austriacŭ.“ Gregr a vorbitŭ multŭ şi de pangermanismŭ, dér a trecutŭ cu vederea, că numai puţinĭ luptă pentru acéstă ideă, pe când nu li se póte imputa Germanilorŭ, că sunt de părere ca Austria sĕ fiă în intime relaţiunĭ cu Germania, precum nu li se póte imputa Slavilorŭ, décă cerŭ ca Austria în propriulŭ sĕu interesŭ sĕ stea în relaţiunĭ intime cu Rusia.... Boemii precum şi Slovenii, precum Rutenii din Galiţia şi Bucovina, precum şi Slovacii, Românii, Sêrbii şi Croaţii sunt, fiecare pentru sine, prea slabĭ de a apĕrá Austria în contra elementelorŭ destructive şi centrifugale maghiare şi polone... Numai în unirea politică a Slavilorŭ şi Românilorŭ îşĭ póte afla Austria scutulŭ... Tocmai aşa precum este scutulŭ ei şi leala poporaţiune germană austriacă.“

„Din consideraţiunile de mai susŭ... credemŭ că trebue sĕ recomandămŭ Slavilorŭ, ca sĕ se unéscă şi sĕ atragă la sine pe Românĭ şi pe Germanĭ (cu Germanii sĕ caute a se înţelege, ceea ce se póte face numai prin separarea naţională). E vorba ca sĕ se delătureze dualismulŭ, care în faptă le vine bine numai Maghiarilorŭ şi Polonilorŭ, pentru a cărora aspiraţiunĭ Kossuthiste şi Iagellonice, Slavii, Românii şi Germanii trebue sĕ dea banii... Austria se mişcă dela 1867 pe unŭ drumŭ greşitŭ, ea a creḑutŭ că va afla sprijinŭ în Maghiarĭ şi Polonĭ, contra Slavilorŭ, Germanilorŭ şi Românilorŭ.“

„Dér acésta presupunere s'a doveditŭ că e falsă; Maghiarii şi Polonii s'au folositŭ de puterea ce le-a dat'o Austria spre a suprima şi a esploata maioritatea precumpĕnitóre a poporaţiunei, colo pe Slovacĭ, Ruşĭ, Sêrbĭ, Croaţĭ, Germanĭ şi Românĭ, aicĭ pe Ruşĭ. Boemii suntŭ chiemaţi în prima liniă o da mâna Slovenilorŭ, Sêrbilorŭ, Croaţilonŭ, Slovacilorŭ şi Ruşilorŭ şi a câştiga pe Românĭ şi Germanĭ spre a puté rĕsturna dualismulŭ maghiaro-polonŭ. ..“

O interpelare în cestiunea unirei bulgare.

In camera magnaţilorŭ, contele Iuliu Andrassy, ca unulŭ dintre colaboratorii responsabilĭ ai tractatului din Berlinŭ, a adresatŭ ministrului-preşedinte o interpelare asupra atitudinei ce are de gândŭ sĕ o ia oficiulŭ de esterne alŭ monarchiei faţă cu plănuita resolvare a cestiunei unirei Bulgarilorŭ.

Andrassy nu socotesce imposibilŭ, ca idea unirei personale a Rumeliei cu Bulgaria sĕ devină aḑĭ séu mâne faptŭ împlinitŭ. Deşi numai delegaţiunile suntŭ chemate sĕ ia hotărîrĭ în cestiunĭ esterne, totuşĭ crede că nu strică, ca ministrulŭ-preşedinte sĕ dea o lămurire despre atitudinea ministerului de esterne.

Interpelantulŭ e convinsŭ, că décă aceea resolvare la care s'a referitŭ s'ar îndeplini, acésta ar fi vătĕmătorŭ pentru pacea monarchiei şi a Europei. Partea tractatului din Berlinŭ privitóre la Rumelia ostică este disposiţiunea cea mai puţinŭ trainică a congresului. Elŭ ar fi doritŭ altă resolvare şi anume: în loculŭ Bulgariei create prin tractatulŭ dela San-Stefano, care prin întinderea sa ameninţă nu numai viitorulŭ Turciei, ci alŭ tuturorŭ celorlalte popore din peninsula balcanică, congresulŭ sĕ fi creatŭ o Bulgariă mai mică, cu graniţe naturale după putinţă, ér ceea ce era necesarŭ pentru scutulŭ Turciei sĕ fi rĕmasŭ ei. Dér Anglia cu Rusia se înţeleseseră. Spre a se garanta însĕ acéstă creaţiune, s'a datŭ Turciei dreptulŭ d'a fortifica trecĕtorilorŭ Balcanilorŭ şi litoralii mării, şi d'a le provedea cu garnisóne turcescĭ; i s'a datŭ dreptulŭ sĕ numéscă oficerii miliţiei şi gendarmeriei. S'a numitŭ apoi şi o comisiune, ca sĕ lucreze o constituţiune, pentru ca creştinii sĕ nu mai fiă rĕu tractaţĭ şi aşa sĕ nu mai ridice plângerĭ în contra guvernului turcescŭ. Din tóte aceste disposiţiunĭ, numaĭ acéstă din urmă s'a esecutatŭ. Turcia a negligeatŭ totŭ ce'i da dreptulŭ, aşa că Rumelia era numai pe hârtiă a Turciei. Congresulŭ a prevĕḑutŭ, că ordinea creată în Rumelia s'ar puté distruge prin violenţă. De aceea i s'a datŭ dreptulŭ, ca în asemenea casŭ sĕ intervină Turcia cu putere armată. Turcia însĕ nu s'a folositŭ de aceste drepturĭ şi aşa conjuraţiunea isbutì sĕ proclame în 24 de óre unirea Rumeliei cu Bulgaria.

Status quo nu se mai póte stabili acum. De aceea trebue o resolvare trainică a cestiunei. Teoria compensaţiunilorŭ interpelantulŭ nu e înclinatŭ a o recunósce ca dreptŭ, cu atâtŭ mai puţinŭ cu privire la acele state, ale cărorŭ graniţe nicĭ nu se atingŭ; de altă parte o resolvare în profitulŭ numai acelorŭ state, carĭ rupŭ tractatele, n'ar fi durabilă, pentru că în viitorŭ arŭ urmăr esemplulŭ lorŭ şi alte state.

Considerândŭ acumŭ, că Europa nu dispune înĭ Orientŭ de o putere esecutivă, că noi nu putemŭ lua acéstă sarcină şi că nicĭ altora nu li se póte încredinţa, de aceea numai o resolvare pe basa unui echilibru naturalŭ póte fi trainică, o resolvare care nu ne ar sili sĕ ne apĕrămŭ cu jertfe marĭ contra încurcăturilorŭ, ale cărorŭ urmărĭ noi ca statŭ vecinŭ le-amŭ simţi maĭ multŭ. Unirea personală nu dă garanţii, prinţulŭ Bulgariei ca guvernatorŭ nu va împedeca mai târḑiu poporulŭ a proclama unirea şi póte chiar regatulŭ bulgarŭ. Prinţulŭ suzeranŭ niciodată nu póte fi unŭ bunŭ vecinŭ, cu atâtŭ mai puţinŭ unŭ guvernatorŭ de încredere. Prin urmare o asemenea resolvare nu e nicĭ mulţămitóre nicĭ trainică. ci va provoca în curêndŭ, cu deplină siguranţă, încurcăturĭ şi mai marĭ. De aceea întrebŭ acum, până ce nu e faptulŭ împlinitŭ, ce atitudine ia ministerulŭ de esterne în acéstă privinţă?

Ministrulŭ preşedinte Tisza ḑice, că în împrejurările date rĕspunsulŭ nu póte fi decâtŭ simplu şi reservatŭ, pentru că ministrulŭ preşedinte ungurescŭ nu póte face politică esternă de capulŭ lui. Elŭ rógă camera a'i da dreptulŭ sĕ nu se esprime asupra direcţiunei ce tocmai acum deliberéză puterile europene sĕ ia în acéstă cestiune.

Din peninsula balcanică.

Se aştéptă ca în ḑilele acestea sĕ se întrunéscă delegaţii Serbiei, Bulgariei şi Turciei în Bucurescĭ, pentru începerea tractărilorŭ de pace.

Guvernulŭ sêrbescŭ a stabilitŭ condiţiunile de pace; acestea corĕspundŭ motivărilorŭ cuprinse în declaraţiunea de rĕsboiu. Din partea Serbiei s'a numitŭ ca delegatŭ Mijatovicĭ, ambasadorulŭ sêrbescŭ din Londra, care a şi conferitŭ în Nişŭ cu regele şi cu ministri. Din partea Bulgariei e delegatŭ *Geşov* şi din partea Turciei *Magid*-paşa. Se ḑice că totulŭ atêrnă de atitudinea acestorŭ doi delegaţĭ din urmă, dacă se va încheia pacea séu nu.

Pe când însĕ se facŭ pregătirĭ pentru încheiarea păcii, o telegramă din Constantinopolŭ ne spune, că *rĕsboiulŭ cu Grecia este neevitabilŭ.* Turcia se teme, că Serbia se va înţelege cu Grecia, şi că nempăcându-se mai iute cu Bulgaria în ce privesce unirea cu Rumelia, s'ar puté întêmpla ca şi acésta sĕ trécă de partea Greciei. De aceea Turcia îşĭ concentréză tóte forţele disponibile.

Ce privesce Grecia, situaţiunea e fórte încordată. La limbagiulŭ necuviinciosŭ şi violentŭ alŭ ambasadorului englesŭ, ministrulŭ *Delyannis* a rĕspunsŭ cu hotărîre, ḑicêndŭ că Grecia respinge orĭce amestecŭ alŭ Angliei. La ameninţarea că flota engleză va fi triméså în apele grecescĭ, Grecia a rĕspunsŭ dândŭ ordinŭ sigilatŭ flotei, care a şi pornitŭ pe mare; unde, nu se scie.

La 24 Ianuariu a fostŭ o *manifestaţiune* poporală înaintea palatului regalŭ în favórea rĕsboiului cu Turcia pentru cucerirea provinciilorŭ grecescĭ. Totdeodată s'a înmânatŭ ministrului-preşedinte *Delyannis* hotărîrea poporului, în care se protestéză contra pasului Angliei, ce lovesce în suveranitatea naţională. Delyannis a rĕspunsŭ că guvernulŭ va esecuta programulŭ naţionalŭ.

Grecii sĕ temŭ sĕ nu le blocheze flota englesă arsenalele din Salamina. De altmintrelea flota grecéscă a luatŭ posiţiune fiindŭ completŭ înarmată şi echipată. Credinţa generală e, că apariţiunea flotei englese în apele grecescĭ va grăbi evenimentele.

Visitaţiunĭ scolare în Austria.

Monarchia austro-ungară după introducerea dualismului este împărţită în două emisfere, dintre carĭ partea austriacă ne representă emisfera luminósă, eră emisfera

ungară ne representă emisfera umbrósă. In Austria cestiunea naționalitățilorŭ din ḑi în ḑi face progrese mai îmbucurătóre în favorulŭ diferitelorŭ naționalități, carĭ constituescŭ emisfera occidentală a monarchiei nóstre. In partea austriacă scólele de tóte categoriile aștéptă cu bucuriă și cu veseliă nespusă visitațiunile organelorŭ scolare ale guvernului pe la diferitele categorii de scóle pentru că sciu conducĕtorii scólelorŭ, precum și proprietarii scólelorŭ, că organele guvernului întreprindŭ visitațiunile lorŭ scolastice numai în scopulŭ de a vedé singurĭ cu ochii lorŭ proprii necesitățile, scăderile și greutățile, cu carĭ au de a se lupta diversele scóle, atâtŭ în privința didactică, pedagogică, higienică, câtŭ și în privința materială, și apoi de a căuta mijlócele prin carĭ sĕ se delăture tóte greutățile și relele prin concursulŭ guvernului. Așadĕr în Austria când vine o autoritate mai înaltă scolară vine numai spre a sĕ informa despre necesitățile scólelorŭ și spre a le afla pedecile, ce le stau în drumŭ de nu potŭ face progresele dorite și așteptate.

Nu e totŭ așa și în emisfera ungară. Aicĭ vinŭ autoritățile scolastice guvernamentale în visitațiunĭ, nu ca sĕ studieze necesitățile scólelorŭ, scăderile și greutățile lorŭ în scopulŭ, ca studiândŭ starea scólelorŭ apoi pe basa convicțiunilorŭ și esperiințelorŭ sĕ întrebuințeze mijlócele cele mai salutare, spre a sĕ delătura scăderile și spre a sĕ face îmbunătățirile necesare. La noi, scólele confesionale nu aștéptă autoritățile guverniale scolastice cu nicĭ o bucuriă, pentru că sciu, că acelea nu le facŭ visitațiune cu scopulŭ de a le aduce vr'o îmbunătățire în nicĭ într'o privință, din contra visitațiunile le potŭ aduce numai greutățĭ, neplăcerĭ și necazurĭ, pentru că organele nóstre nu sĕ intereséză atâtŭ de adevĕratele interese ale scólelorŭ, ci ele caută sĕ vĕḑă în câtŭ domnesce în scóle spiritulŭ curentului șovinisticŭ maghiarŭ și în câtŭ i s'a împrimatŭ scólei spiritulŭ maghiarŭ modernŭ patrioticŭ. La noi organele scolastice începêndŭ dela ministrulŭ de instrucțiune și până la celŭ din urmă inspectorŭ de scóle n'au altă misiune în visitațiunea lorŭ decâtŭ de a căuta, ca căpăulŭ și ca ogarulŭ, pentru ca sĕ afle scăderĭ închipuite la scólele nemaghiare spre a le înfera îndată cu ferulŭ celŭ negru, ca aḑĭ mâne sĕ le pótă stinge, fără nicĭ o milă, viéță.

Acésta se póte face fórte ușorŭ, pentrucă legile actuale scolare și regulamentele cele multe ministeriale au atâtea prescripțiunĭ oraculóse, încâtŭ te póte prinde în cursă la totŭ momentulŭ, pe lângă aceea pretensiunile suntŭ în tóte privințele fórte exagerate, așa că sĕrmanele scóle nemaghiare este preste putință, ca sĕ le pótă împlini pe lângă încordarea tuturorŭ forțelorŭ materiale și spirituale. Scólele nóstre confesionale suntŭ în Ungaria ca și plantele din partea dosnică, de aceea ele nicĭ nu potŭ sĕ progreseze, din contră au datŭ îndĕrĕtŭ de când se află sub privegherea guvernului actualŭ, care caută sĕ impedece desvoltarea individualitățilorŭ naționale.

Acuma sĕ vedemŭ, ce face *ministrulŭ de instrucțiune austriacŭ Gautsch* în visitațiunile sale.

Ministrulŭ Gautsch a întreprinsŭ în luna lui Ianuarie o călĕtoriă la Praga în scopulŭ de a vedé cu ochii sĕi starea tuturorŭ scólelorŭ de diverse categorii și de a-șĭ câștiga în persónă date autentice despre adevĕrarata stare și despre adevĕratele necesitățĭ. Mai ântâiu a visitatŭ grădina botanică, după aceea s'a dusŭ la scóla normală germană, unde a visitatŭ tóte patru cursurile, și cu acéstă ocasiune s'a informatŭ cu deamĕruntulŭ despre tóte lipsele, promițêndŭ că va căuta după putință a le delătura. După aceea a visitatŭ scóla industrială de statŭ și a asistatŭ în unele clase la instrucțiunea teoretică și la desemnŭ. Cu acéstă ocasiune direcțiunea a arĕtatŭ, că localitățile pentru lucru nu suntŭ intru tóte corespunḑĕtóre. Ministrulŭ a promisŭ, că va căuta sĕ se satisfacă dorința direcțiunii. După aceea a visitatŭ scóla industrială artistică, unde a inspectatŭ cu cea mai mare mulțămire lucrările espuse din partea scolarilorŭ și a profesorilorŭ. După aceea ministrulŭ a cercetatŭ scóla normală a Cehilorŭ. Ministrulŭ a inspectatŭ și acestŭ stabilimentŭ cu cea mai mare minuțiositate și a promisŭ și aicĭ, că va stărui ca sĕ delăture prin sucursulŭ statului tóte scăderile ce se găsescŭ, ca acestŭ institutŭ sĕ-șĭ pótă îndeplini frumósa misiune conformŭ recerințelorŭ actuale. Intr'o clasă tocmai sĕ propuneau cântările. Atuncĭ ministrulŭ cerŭ dela respectivulŭ profesorŭ sĕ pună pe elevĭ sĕ cânte imnulŭ națiunalŭ cehicŭ, carĭ îlŭ cântară cu cea mai mare precisiune spre deplina mulțămire a ministrului. După aceea visită politechniculŭ germanŭ, unde întrebă pe fiecare profesorŭ, ce dorințe speciale ar avé de a-i propune. Mai cu sémă se plânseră profesorii dela institutele chemice și fisicale asupra localitățilorŭ respective, ḑicêndŭ că n'au lumină destulă și nicĭ ventilațiune corespunḑĕtóre. Și aicĭ arată ministrulŭ cea mai bună intențiune adăugêndŭ, că va căuta, ca câtŭ mai curêndŭ sĕ se delăture tóte relele.

După aceea visită politechnică cehică. Și aicĭ a provocatŭ pe singuraticii profesorĭ ca sĕ-i arate ce dorințe speciale ar avé fiecare profesorŭ. Și la acestŭ institutŭ i se spuse ministrului, că localitățile pentru chemiă și pentru fisică nu corespundŭ întru tóte, despre care scăderĭ se convinse ministrulŭ în persónă asigurândŭ totŭdeodată pe corpulŭ profesoralŭ, că câtŭ va sta în puterea sa va căuta, ca fără întârḑiare sĕ se delătureze tóte scăderile, câte le-au putută observa cu acéstă ocasiune. După aceea a visitatŭ institutele cele nouĕ medicinale cehice dela Universitatea cehică pentru anatomiă, fisiologiă, patologiă. Și aicĭ a întrebatŭ ministrulŭ pe diferițĭ profesorĭ despre dorințele ce le-ar avé fieșce care pentru specialitatea sa, încuragiându-i și însuflețindu-i pe fiecare. Peste totŭ ministrulŭ a căutatŭ ca sĕ se informeze cu deamĕruntulŭ despre tóte necesitățile și despre tóte îmbunătățirile, carĭ arŭ fi de lipsă spre a puté progresa învĕțămêntulŭ sub auspiciile și sub conducerea sa.

Corpurile profesorale au rĕmasŭ în tóte privințele mulțămite și satisfăcute de visita ministrului, vĕḑêndŭ cu câtă solicitudine și cu câtŭ interesŭ urmăresce ministrulŭ de instrucțiune lucrurile atâtŭ în institutele germane câtŭ și în cele cehice. Au avutŭ tótă dreptatea corpurile didactice ca sĕ se bucure pentru venirea ministrului de instrucțiune la Praga, pentru că acela numai vindeca póte tóte relele. carĭ ar esista într'adevĕrŭ, éră nicĭ decâtŭ sĕ se témă sĕ nu le vină vr'o admonițiune pentru cele ce nu depindŭ dela bună voința și putința corpurilorŭ didactice. Ce fericite suntŭ naționalitățile din Austria, că la ele a rĕsăritŭ sórele dreptății și alŭ egalitații și la ele a încetatŭ despotismulŭ egemoniei rassei germane.

Dĕr la noi? Guvernulŭ actualŭ ungurescŭ nu numai că nu sprijinesce instrucțiunea pentru desvoltarea naționalitățilorŭ, din contră, în potriva celorŭ mai clare și mai precise prescripțiunĭ ale legii actuale scolastice, pe Românii din Bănatŭ și din Aradŭ nu-i lasă nicĭ cu banii lorŭ proprii sĕ 'șĭ înființeze gimnasii românescĭ. Și acésta o face actualulŭ ministru din acea causă, ca nu cumva gimnasiile românescĭ sĕ facă concurență gimnasiilorŭ ungurescĭ, carĭ au privilegiulŭ de a cresce tinerii românĭ în sensŭ patrioticŭ, facêndu-i sĕ urască și sĕ se rușineze de totŭ ce-i românescŭ, ba și de părinții lorŭ, după cum a făcutŭ mai deunăḑile faimosulŭ inspectorŭ de scóle *Moldován Gergely*, care s'a rușinatŭ sĕ se ducă la înmormêntarea mamei sale. Apoi acestŭ omŭ mai ḑice, că este Românŭ. Astfelŭ de ómenĭ ca Moldován G., voescŭ sĕ créscă șoviniștii maghiarĭ din tinerii românĭ. Mai anulŭ trecutŭ sĕ rĕspândise faima, că guvernulŭ actualŭ ar fi aplecatŭ a da Românilorŭ din Caransebeșŭ voiă ca sĕ 'șĭ întemeeze gimnasiulŭ de multŭ cerutŭ, dĕr nicĭ până astăḑĭ nu vedemŭ realisată dorința frațilorŭ bănățenĭ. Până când óre sĕ mai aștepte Românii din Bănatŭ realisarea dorinții lorŭ? Ce facŭ deputații naționalĭ din dieta din Pesta față cu cestiunea gimnasiului din Caransebeșŭ și din Aradŭ?

SCIRILE ḐILEI.

Deputatulŭ *Olay* a adresatŭ ministrului de comerciu *Szechenyi* interpelarea: »Adevĕratŭ este, că la serbarea închiderii esposițiunii ministrulŭ a sărutatŭ prințului de corónă mâna ș. a.?« Ministrulŭ rĕspunse: „Da, este adevĕratŭ; rogŭ sĕ ia camera la cunoscință rĕspunsulŭ«.

—x—

După cum află „Jog“, unŭ consiliu de ministri a discutatŭ asupra *§-lui 54 din proiectulŭ de lege municipală*. Se ḑice că guvernulŭ e dispusŭ a lăsa sĕ cadă partea acestui paragrafŭ ce privesce judecătoriile. O hotărîre definitivă nu s'a luatŭ.

—x—

O broșură volantă a apărutŭ în *Budapesta* care în modŭ fórte violentŭ atacă »Kulturegyletulŭ« din *Clușiu*. „Ellenzék“ ḑice, „că vr'unŭ ḑiaristŭ jidanŭ o fi scrisŭ după inspirațiunea vr'unui Valachŭ; atâta e sigurŭ, că nicĭ unŭ Maghiarŭ n'o fi scrisŭ, pentru că unŭ astfelŭ de Maghiarŭ prăpăditŭ nu se află în lume.“ — »Prăpăditŭ unŭ Maghiarŭ cu minte? Frumósă »cultură«, minunăția ta din Clușiu!

—x—

Reuniunea femeilorŭ române din Aradŭ și provincia îșĭ va ține *balulŭ* din anulŭ acesta Joi în 25 Februarie s. n. în sala dela „Grand Hotelŭ“. Venitulŭ este destinatŭ în favorulŭ Reuniunei.

—x—

Adunarea estraordinară a comitatului *Odorheiu* în ședința sa dela 24 Ianuariu n. a votatŭ cu unanimitate o sumă de 450,000 fl. pentru „ântéia cale ferată secuéscă«. Linia *Hașfalău-Odorheiu* încă în anulŭ acesta are sĕ fiă gata. „Ellenzék« îșĭ esprimă bucuria, că începutulŭ deja s'a făcutŭ ca »gloriosulŭ poporŭ sĕcuescŭ« sĕ fiă scutitŭ de invasiunea rusĕscă.

—x—

Tinerii meseriașĭ românĭ din Sĕcele vorŭ da în 18 (30) Ianuariu, în Hotelulŭ internaționalŭ din *Cernatŭ*, o *serată declamatorică musicală*, alŭ cărei venitŭ e destinatŭ pentru ajutorarea și sprijinirea învĕțăceilorŭ românĭ. Programa: 1. »Cuvêntŭ de deschidere«, ținutŭ de V. *Domșa*, preotŭ. 2. „La România“, chorŭ de bărbațĭ. 3. »Odă ostașilorŭ românĭ«, poesiă de V. Alexandri, declamată de *Condorŭ Lascărŭ*. 4. „Cânteculŭ Haiducului«, cântatŭ „solo« cu acompaniare de N. *Băzărea* 5. „Mama Anghelușa«, cantionetă, representată prin *X. X.* 6. »Tudorŭ Vladimirescu«, duetŭ cu acompaniare. 7. »Sergentulŭ« poesiă de V. Alexandri, declamată de *Constantinŭ Decusară*. 8. »Latina gintă«, chorŭ de bărbațĭ. Inainte de pausa din mijloculŭ nopții, 13 tinerĭ vorŭ esecuta: „Călușarulŭ“ și »Bătuta«. Prețurile de intrare: loc. I, 80 cr.; loc. II, 60 cr.; loc. III, 40 cr. de persónă; de familiă 1 fl. 20 cr. — Studențĭ și militarĭ jumĕtate. Inceputulŭ la 7 óre séra. Supra solvirĭ se primesce cu mulțămire și se vorŭ chita prin ḑiaristică; ele se vorŭ adresa d-lui N. Băzărea, în Turchișŭ, Săcele. Onor. publicŭ românŭ din tóte părțile sĕ binevoiască a se considera prin acéstă invitatŭ din partea comitetului arangiatorŭ.

—x—

Scirea despre *complotulŭ*, ce s'ar fi planuitŭ în contra regelui *României* și despre care foile maghiare ḑiceu că Ungurii l'arŭ fi descoperitŭ, este o pură invențiune. Ḑiarele din România au și desmințit'o.

—x—

Ministrulŭ de rĕsboiu românŭ, generalŭ *Fălcoianu*, *a demisionatŭ* și va fi numitŭ șefŭ alŭ statului major generalŭ. Interimulŭ ministerului de rĕsboiu l'a luatŭ ministrulŭ *Brătianu*.

—x—

O telegramă spune, că prin *Bucurescĭ* alaltăerĭ au trecutŭ în *Sofia* 12 *oficerĭ* și 80 *sub-oficerĭ rușĭ*.

—x—

In contra principelui de *Wales* s'a plănuitŭ *unŭ atentatŭ*, care însĕ la timpulŭ sĕu s'a zădărnicitŭ prin abilitatea poliției. Plănuitorii atentatului arŭ fi dinamitarḑĭ, carĭ tocmai ca nihiliștii au voitŭ sĕ arunce în aerŭ trenulŭ, cu care principele călĕtorea în Chester. Acestŭ atentatŭ era sĕ se îndeplinéscă imediatŭ lângă orașŭ.

—x—

Unŭ greu mirosŭ se rĕspândise erĭ în totŭ *Brașovulŭ*. In urma cercetărilorŭ făcute, se descoperĭ că causa a fostŭ o observare murdară a *Codiței* patriotice din locŭ. Avisŭ consiliului sanitarŭ polițienescŭ!

Industria de casă.

Sânte jude, 10 Ianuariu n. 1886.

Orĭ câtŭ ne vomŭ încorda, nu vomŭ putea ridica națiunea, până ce nu vomŭ deștepta și lumina poporulŭ, care e inima și sufletulŭ națiunii, și până ce nu-i vomŭ îmbunătăți *starea materială*.

Pentru ca poporulŭ nostru sĕ ajungă la o stare materială mai bună, trebue ca cei cu carte sĕ-i arete mijlócele, ce-i facŭ cu putință acésta, precum și modulŭ cum sĕ întrebuințeze timpulŭ.

Dacă vomŭ lua în considerațiune ocupațiunile poporului, și acelea le vomŭ compara cu timpulŭ, care-lŭ folosesce spre împlinirea acelora, vomŭ afla, că pe câtŭ e de ocupatŭ poporulŭ în timpulŭ verei, pe atâtŭ are mai multŭ timpŭ liberŭ peste érnă; deși nu petrece poporulŭ timpulŭ, sĕu cea mai mare parte a ḑilelorŭ de érnă, fără ocupațiune, totușĭ le-ar puté acelea folosi mai bine.

Dela împărțirea bună a puterei lucrătóre și dela folosirea aceleia în unŭ modŭ câtŭ de bunŭ atérnă nu numai starea bună a familiilorŭ singuratice, ci peste totŭ a poporului întregŭ. Unde nu se folosesce întrégă puterea lucrătóre, orĭ cu aceea nu se produce decâtŭ puținŭ câștigŭ, acolo domnesce săracia.

Aceea, carĭ cunoscŭ ocupațiunile poporului de pe sate, suntŭ convinșĭ că puterea lucrătóre ar putea produce unŭ capitalŭ mai mare și s'ar puté face avere. Câte sute de mii de mânĭ lucrătóre petrecŭ érna fără de nicĭ o ocupațiune? Cine n'a esperiatŭ că ómenii din sate în serile de érnă deja pe la 7 óre se culcă sub pretestŭ, că nu au de lucru? Datorința amicilorŭ înaintărei și culturei poporului e dară a nu trece cu vederea acéstă stare dăunósă, și totŭ așa e datorința fiesce-căruia fiu cu carte alŭ poporului, sĕ caute ca sĕ nu lase în neactivitate atâtea miĭ de brațe lucrătóre.

Din ramurile industriei ar veni a se alege acelea, care: a) arŭ da ocupațiune familiei întregĭ la micŭ și mare; b) alŭ căreia materialŭ crudŭ se află în abundanță în comună; c) care materiale pretindŭ puține spese de manipulare; d) care sĕ fiă potrivite priceperei individuale a poporului. Astfelŭ de ramŭ alŭ industriei, pe lângă altele, ar fi și împletitulŭ paielorŭ pentru facerea pălăriilorŭ de paiă, de órece paiele se află și la noi în abundanță și lucrarea cu ele ar da ocupațiune și la celŭ mai micŭ membru alŭ familiei Voiu aminti folósele ce trage alte națiunĭ și popóre din împletitulŭ paielorŭ.

Impletitulŭ paielorŭ e lățitŭ în Italia, Belgia, Elveția, Anglia și Germania. In cantónele Aargau și Friburgŭ din Elveția trăescŭ la 70 mii de poporanĭ din împletitulŭ paielorŭ.

Cei carî se pricepŭ în asemenea lucrărî, sĕ înveţe poporulŭ la măestria industriei manufacturalĭ, ba s'ar puté înfiinţa scólĭ anumite, s'ar puté introduce industria domestică chiar şi în scólele poporale de pe la sate.

Dér nu numai paiele, ci şi lemnele arŭ puté sĕ servéscă ca materialŭ pentru industria domestică, căcĭ cu durere trebue sĕ mărturisimŭ, că poporulŭ mai că nu scie folosi averea ce zace în pădurile cele dese între care locuesce.

Noi, învĕţătorii şi preoţii poporului, carî suntemŭ mai deaprópe chiămaţĭ a lumina şi educa poporulŭ, ne plângemŭ şi ne jăluimŭ din tóte părţile, că avemŭ salare de totŭ rele şi şi acelea le căpĕtămŭ din repartiţiunĭ aruncate pe poporŭ şi încă cu mare nevoe, uneorĭ chiar prin întrevenirea deregătoriilorŭ civile politice, din aceste salare abia putemŭ trăi de pe o ḑi pe alta.

Dér óre cine e causa la starea nóstră decăḑută materialicesce? Sĕ examinămŭ bine şi cu deamĕruntulŭ starea de faţă a lucrului, şi ne vomŭ convinge întru adevĕrŭ despre acésta. Óre cine sĕ ne ridice starea nóstră a preoţilorŭ şi învĕţătorilorŭ la o stare înflorítóre? Va rĕspunde cineva, că poporulŭ. Aşa ar fi sĕ fiă, însĕ trebue sĕ recunóscemŭ cu durere, că bietulŭ poporŭ nu o póte face acésta, din justa causă că: a) poporulŭ e neluminatŭ spiritualŭ; b) poporulŭ e sĕracŭ, adecă de totŭ decăḑutŭ materialicesce; c) poporulŭ cea mai mare parte nu scie ceti şi scrie, nu scie calcula (cugeta), nu scie folosi şi căştiga timpulŭ prin ocupaţiunĭ active; d) poporulŭ nu scie nicĭ o măestriă, ba nicĭ agrii sĕi nu-i scie cultiva după recerinţa timpului presinte; e) poporulŭ în starea, în care se află, nicĭ pe sine nu se póte ridica din sĕrăciă la o stare înflorítóre materială.

Dér învĕţătorulŭ şi preotulŭ au tocmai chemarea a arĕta poporului, cum sĕ'şĭ îmbunătăţéscă sórtea, scăpândŭ de lipsă şi de nevoiă. Atuncĭ şi ei vorŭ sta bine. Şi óre cum vomŭ putea noi face acéstă întreprindere salutară, care întru adevĕrŭ depinde dela noi a-o face?

Acéstă întreprindere o vomŭ putea face în modu-lŭ următorŭ: 1. Sĕ învĕţămŭ pe poporŭ carte, adecă cu tótă ocasiunea bine venită sĕ îndemnămŭ poporulŭ sĕ-şĭ trimită pruncii la scólă, sĕ spunemŭ poporului, că ce e scóla şi învĕţătura, şi ce folóse ar putea trage omulŭ décă ar sci scrie, ceti şi calcula. 2. Sĕ spunemŭ poporului, cum-că în timpulŭ presinte dela unŭ economŭ se recere sĕ scie mai multă carte, decâtŭ a sciutŭ unŭ preotŭ în vechime, sĕ atragemŭ atenţiunea poporului la ómenii inteligenţĭ care-şĭ învéţă pruncii lorŭ nesiliţĭ de nimenea, şi spre ce scopŭ o facŭ acésta. 3 Sĕ învĕţămŭ poporulŭ mai bine aşĭ cultiva agrii sĕi, ca aceea sĕ-i aducă mai multe şi insutite fructe. 4. Sĕ învĕţămŭ poporulŭ aşĭ cultiva grădinile de pomĭ, de legume, vieritulŭ, precum şi stupăritulŭ, din care ar trage cu timpŭ venite grase. 5. Sĕ învĕţămŭ poporulŭ, pe lângă acestea, şi industria domestică, ca în timpulŭ ernei sĕ aibă ocupaţiune, prin care asemenea ar avé unŭ isvorŭ sigurŭ de venite. 6. Sĕ îndemnămŭ poporulŭ, sĕ-şĭ dea pruncii la felurite măestrii d. e. la măsăriă, lemnăriă, olăriă, cojocăriă, şi la alte măestrii folositóre ect. 7. Sĕ arĕtămŭ poporului că décă generaţiunea lui tineră ar învĕţa şi întreprinde pe lângă altele şi însuşirea măestrielorŭ industriale, nu ar fi silitŭ Românulŭ a-şĭ cumpĕra pe banii sĕi: corfă, pălăriă, mésă, scaunulŭ, carulŭ, plugulŭ, grapa, ola, blidulŭ, farfuria, pocalulŭ, peptarulŭ, cojoculŭ, ţundra, ciobotele, şi alte manufacturĭ, dela popórele străine, de altă naţionalitate; ci tóte acestea şi le-ar cumpĕra şi procura cu banii sĕi propri dela fiu, nepotŭ, frate, consângénulŭ şi némulŭ sĕu rumânescŭ, şi s'ar înavuţi şi înbogăţi Românii unii pre alţii, ar ajunge poporulŭ la o stare înflorítóre materială.

Când poporulŭ, prin ostenelele nóstre, va ajunge sé scie puţină carte, aşa ca sĕ'şĭ pótă ajuta trebilorŭ sale şi sĕ scie de ce sĕ s'apuce şi cum sĕ 'nvĕrtéscă lucrulŭ, ca sĕ'şĭ pótă îmbunătăţi starea materială, atuncĭ va fi bine şi de noi, preoţii şi învĕţătorii.

Ca mai repede sĕ-ne putemŭ ajunge acestŭ măreţŭ, sântŭ şi salutarŭ scopŭ, ar fi de recomĕndatŭ, ca sĕ ia disposiţiunĭ capii noştri bisericescĭ şi reuniunile învĕţătorescĭ, ca în tóte scólele sĕ se introducă industria domestică.

Ar fi lucru recomĕndabilŭ, ca în vacanţele de vĕră ale acestui anŭ scolasticŭ, cu puţine spese comune, sĕ se înfiinţeze în tótă ţéra mai multe cursurĭ suplimentarĭ de industriă, la care cursurĭ din totŭ tractulŭ protopopescŭ sĕ ia parte câte unŭ învĕţĕtorŭ poporalŭ, care apoi mai târḑiu ar învĕţa industria de casă pe toţĭ învĕţătorii din acelŭ tractŭ protopopescu, şi aşa cu puterĭ unite s'ar introduce industria domestică în tóte scólele nóstre confesionalĭ poporalĭ, unde generaţiunea tinĕră a poporului ar învĕţa industria manufacturală, şi aşa cu timpulŭ în 5—10 anĭ industria domestică s'ar lăţi în tótă ţéra. Spesele acestorŭ cursurĭ suplementarĭ de industriă, ar consta pe totŭ tractulŭ protopopescŭ celŭ multŭ 15 fl. v. a. Unŭ tractŭ protopopescŭ costă din câte 24—25 şi din câte 30 comune bisericescĭ, şi aşa s'ar veni pe o comună bisericéscă câte 60 orĭ 70 cr. v. a. Aceste nu ar fi spese marĭ pentru unŭ scopŭ aşa sântŭ şi salutarŭ, tocmai décă aceste spese sar căştiga prin colecte benevole dela poporŭ.

In anulŭ trecutŭ am fostŭ deschisŭ unŭ cursŭ suplimentarŭ de industriă, care cursŭ l'am şi făcutŭ cunoscutŭ publice pe calea ḑiaristică, şi din justa causă că însciinţarea s'a făcutŭ tare târḑiu, s'au presentatŭ fórte puţinĭ învĕţătorĭ poporalĭ, spre a lua parte la întreprinderea şi învĕţarea industriei manufacturalĭ, însĕ harŭ domnului, că s'a făcutŭ în industriă unŭ progresŭ îmbucurătorŭ.

Decĭ precum în anulŭ trecutŭ aşa şi în acestŭ anŭ am onóre a mai deschide unŭ cursŭ de industriă manufacturală, începêndŭ dela 1 până la 31 Augustŭ a. c. la care cursŭ de industriă învitŭ cu onóre pre toţĭ on. d-nĭ învĕţătorĭ a lua parte. Propunerea se va ţine gratuitŭ, în scóla confesională gr. cat. din Sânte-jude.

La acestŭ cursŭ se vorŭ propune următórele obiecte manufacturael: a) Impletirea corfelorŭ, şi deosebite împletiturĭ frumóse din materialulŭ numitŭ spetéză. b). Impletirea cosciugurilorŭ din răţiţe, alunĭ şi carpenĭ. c). Impletirea şi pregătirea pălărielorŭ de paie.

Doritorii de a se presenta la învĕţarea industriei se vorŭ primi cu tótă plăcerea pe lângă următórele condiţiunĭ: 1). Vorŭ avea a trimite până la 1-a Maiu a. c. 2 fl. v. anticipative pentru procurarea materialelorŭ de lipsă. b). Vorŭ avea a plăti la presentarea în faţa loculuĭ anticipative pentru viptŭ numai 10 fl. v. a. şi pentru cuartirŭ, vestmintele de patŭ şi spălatulŭ vestmintelorŭ numai 3 fl. v. a.

La lucru dĕră fraţilorŭ! toţĭ din tóte părţile, şi în scurtŭ timpŭ vomŭ fi norocoşi, cu ajutorulŭ atotŭ puternicului D-ḑeu, a gusta cu plăcere din fructulŭ ostenelelorŭ nóstre.

Petru Grama
Inv. poporalŭ şi prof. de industr. domestică.

Otrăvirea de către Ovrei a gardei penitenciare din Piatra.

Următorulŭ faptŭ criminalŭ ni-lŭ povestesce „Corespondinţa provincială" din Piatra în Moldova:

In séra de 31 Decemvre, şefulŭ regimentului localŭ, colonelulŭ G. Boteanu, se pomenesce cu o grabnică stafetă dela comandantulŭ gardei penitenciarului Pângăraţi, prin care cere urgentŭ unŭ numĕrŭ de soldaţĭ pentru paza penitenciarului, de vreme ce tótă garda fără causă cunoscută, căḑuse ca trăsnită la pămêntŭ, fără ca nicĭ unŭ soldatŭ sĕ dea semne de viéţă; de o cam dată colonelulŭ credŭ, că e cestiunea de vre o petrecere între soldaţĭ, cu ocasiunea anului nou, şi că stafeta nu avea acestŭ caracter urgentŭ, decâtŭ numai din prea marea témă a căpitanului, comandantulŭ gardei, de vr-o evadare' în timpulŭ veseliei generale; lucrulŭ însĕ nu era aşa, şi căpitanulŭ nu relatase decâtŭ purulŭ adevĕrŭ. In consecinţă decĭ, colonelulŭ trimise pe medicului regimentului, St. Predescu, sĕ constate faptulŭ; mediculŭ merse şi spre marea mirare a tuturorŭ se constată, cu cercetărĭ sciinţifice în regulă şi cu procese-verbale şi mai în regulă, că tótă garda fusese fulgerată de otrava vegetală conţinută în pânea distribuită soldaţilorŭ. Şi fiindcă lucrulŭ fù luatŭ în pripă, ajutórele medicale administrate la timpŭ, cu alte cuvinte, vomitivele ce se putură găsi la îndemână scăpară pe nenorociţii soldaţĭ de o mórte sigură, fără ca consecinţele inerente veninurilorŭ vegetale sĕ se pótă crede cu siguranţă că s'au înlăturatŭ. Vĕndĕtorii acelei pânĭ, îndestraţĭ cu celŭ mai neînchipuitŭ curajŭ alŭ crimei şi fără témă de pedépsa legilorŭ, nu se oprescŭ aicĭ şi desfacŭ din acéstă otrăvitóre marfă de alimentare şi regimentului localŭ; aceiaşĭ scenă: de astă dată însĕ colonelulŭ luă tréba pe mânecă, cum se ḑice, denunţă faptulŭ administraţiei, constată din nou causa otrăvirei şi poliţia împreună cu medicul oraşului şi alŭ regimentului, St. Predescu, merse fără veste la culpabilĭ, constată calitatea pânei, şi provenienţa făinei încheiă procese-verbale în regulă şi dădu pe criminalĭ judecăţii. Făptuitorii înşuşĭ, luaţĭ de scurtŭ, nu negară faptulŭ, şi singurĭ decĭ mărturisiră că faina lorŭ nu era alcătuită decâtŭ din măzăriche, neghină şi tăriţe de grâu.

Pitarulŭ jidovŭ unitŭ cu Şmil Torce, făinarŭ jidovŭ şi-au propusŭ decĭ sĕ învenineze întréga armată şi póte întregulŭ târgŭ; însĕ numai pe creştinĭ; căcĭ de altmintrele faptulŭ e fórte curiosŭ: pităria (brutăria) unde se vinde acéstă pâne debitéză marfă de acésta şi jidovilorŭ şi creştinilorŭ; rezultă întrebarea: cum de nu s'a constatatŭ nicĭ unŭ casŭ de otrăvire asupra unui jidanŭ? Şi faptulŭ acesta este fórte gravŭ; elŭ singurŭ e suficientŭ spre a denota vădita intenţiune de a ucide numai pe creştinĭ. Şi adică de ce nu arŭ fi aşa? Şi de ce adică făinarulŭ Şmil Torce n'ar vinde făina otrăvitóre creştinilorŭ, de vreme ce elŭ a mai fostŭ datŭ încă odată în judecată pentru acestŭ faptŭ, şi justiţia a găsitŭ că vr'o câţiva lei amendă suntŭ de ajunsŭ pentru a pedepsi pe criminalulŭ jidanŭ. După câtăr aceste fapte petrecute, brutarulŭ vinde pâne şi făinarulŭ macină făină. Noi nu suntemŭ revoluţionarĭ şi nu dorimŭ ca poporulŭ sĕ 'şĭ facă justiţiă.

Justiţia poporului e totd'auna o hidósă fantomă plină de sânge şi cu cuţitulŭ între dinţĭ; dorimŭ justiţia rece şi nepărtinitóre a togelorŭ negre; atâtŭ numai ca acéstă din urmă sĕ nu prea despreţuéscă pe cea dintêiŭ, căcĭ unŭ lucru trebue sciutŭ: când cea dintêiu îşĭ încruntă privirea şi se mişcă, adică justiţia poporului, apoi cea de a doua, adică justiţia togelorŭ negre, numai póte avea locŭ.

In alte ţĕrĭ, şi la noi chiar, însĕ în alte timpurĭ, oraşulŭ ar fi ḑisŭ deja de multŭ cuvêntulŭ sĕu; şi de şi póte sĕ fimŭ greşiţĭ, dér credemŭ totuşĭ că acestŭ oraşŭ, care e ameninţatŭ cu otrăvire de cătră criminalĭ jidanĭ este în totŭ dreptulŭ de a se răfui puţinŭ cu dênşii: când cineva voesce a mĕ ucide, am totŭ dreptulŭ de a mĕ apĕra; şi mĕ apĕrŭ în totdéuna cu arme egale.

Décă unŭ cazŭ analogŭ s'ar fi întêmplatŭ în Grecia, de esemplu, fie cine îşĭ póte închipui, că făina otrăvită ar fi fostŭ deja plămădită cu sângele otrăvitorului şi justiţia ar fi fostŭ forţată sĕ sfinţéscă faptulŭ îndeplinitŭ. Noi Românii însĕ suntemŭ poporŭ pacînicŭ şi răbdătorŭ.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

LIPOVA (Bănatŭ), 27 Ianuariu. — In valea Mureşului esundarea apei causéză încă neîncetatŭ marĭ stricăciunĭ. Comunele Lipova şi Radna sunt parte mare inundate, multe clădirĭ s'au surpatŭ, dér nu s'a periclitatŭ viéţa nicĭ unui omŭ. Autorităţile facŭ totŭ posibilulŭ spre a da ajutorŭ grabnicŭ locuitorilorŭ şi a uşurá miseria poporaţiunei.

LONDON, 27 Ianuariu. — In camera comunelorŭ se continuă discusiunea asupra proiectului de rĕspunsŭ la mesagiulŭ tronului. Collings propune unŭ amendamentŭ esprimândŭ părerea sa de rĕu, că ţĕranilorŭ nu li se face uşurărĭ cu privire la luarea în arendă de micĭ moşii. Chaplin combate amendamentulŭ considerându-lŭ ca unŭ votŭ de neîncredere. Gladstone susţine amendamentulŭ, ia asupră-şĭ responsabilitatea, ce-o involvă primirea lui şi-şĭ esprimă speranţa că va fi primitŭ cu mare maioritate. După acésta puindu-se la votŭ amendamentulŭ fù primitŭ cu 329 contra 250 voturĭ. Prin urmare guvernulŭ a fostŭ bătutŭ. Heakbeach recunósce importanţa votului şi propune amânarea şedinţei până Joi. Amânarea s'a primitŭ.

DIVERSE.

Ovaţiune oribilă. — Din Valencia se relatéză: Tinĕra dănţuitóre Dorida era sĕ se cunune acum cu fiulŭ unicŭ alŭ unui bancherŭ. La 3 c. signora Dorida a debutatŭ în „Excelsior« şi acésta era sĕ fie representaţia de adio. Frumósa dănţuitóre primi florĭ din tóte părţile, iar dela orchestră i se dete unŭ coşŭ, alŭ cărui capacŭ era făcutŭ din florĭ. De códa coşului era atĕrnatŭ unŭ biletŭ cu aceste vorbe: »Deschide-mĕ, frumósă copilă«. Tinĕra fată ridică capacu şi în acelŭ momentŭ săriră pe pieptulŭ ei doi — ghiţcanĭ (cloţanĭ) marĭ... Ea începŭ sĕ se apere cu mânile de aceste animale scârbóse, dér în curêndŭ căḑu la pămêntŭ, plină de muşcăturĭ şi svârcolindu-se ca o epileptică. Medicii declarară, că signora Dorida va puté scăpa cu viéţă, dér mintea ei cu greu va mai fi întrégă. Unii ḑicŭ, că autóra acestei fapte urîte este viitórea sócră a fetei, care era contra căsătoriei fiului sĕu cu Dorida. Lumea e fórte iritată, că până acum autorităţile nu se ocupă de acéstă afacere.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.

Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 26 Ianuariu st. n. 1886.

Rentă de aurŭ 4%	101 45	Bonurĭ croato-slavone	103 75
Rentă de hârtiă 5%	92 95	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.25
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	152.00	Imprumutulŭ cu premiu ung.	117 75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98 75	Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	123 60
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	127 —	Renta de hârtiă austriacă	84 25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	112 75	Renta de arg. austr.	84 40
Bonurĭ rurale ungare	104 —	Renta de aurŭ austr.	112 29
Bonurĭ cu cl. de sortare	103 75	Losurile din 1860	140 50
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	103 75	Acțiunile băncei austro-ungare	869 —
Bonurĭ cu cl. de sortare	103 75	Act. băncei de creditŭ ung.	304 50
Bonurĭ rurale transilvane	103 90	Act. băncei de creditŭ austr.	298 40
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5 94
		Napoleon-d'orĭ	10.01½
		Mărcĭ 100 împ. germ.	61 95
		Londra 10 Livres sterlinge	126.35

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 11 Ianuariu, st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	87	88
Renta rom. amort. (5%)	92¼	93½
» convert. (6%)	85	86
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	30	32
Credit fonc. rural (7%)	101	101½
» „ „ (5%)	83	84¼
» » urban (7%)	95	98
» » » (6%)	88	89
» » » (5%)	80	81
Banca națională a României	1111	1130
Ac. de asig. Dacia-Rom.	—	—
« » » Națională	—	—
Aurŭ contra bilete de bancă	16.	16½
Bancnote austriace contra aurŭ	2.01	2.04

Cursulu pieței Brașovŭ

din 27 Ianuariu st. n. 1886.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.58	Vênd.	8.63
Argint românesc	»	8.50	»	8.55
Napoleon-d'orĭ	»	9.98	»	10.02
Lire turcescĭ	»	11.26	»	11.36
Imperialĭ	»	10.22	»	10.32
Galbenĭ	»	5.88	»	5.94
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.—	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	122.½	»	124.—
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice à 5 cr. din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. GROSS.

Tarifa anunțurilorŭ și insertiunilorŭ.

Anunciurĭ în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. — cr. 6.

Pentru inserțiunĭ și reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repețirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repețirĭ de	3— 4 orĭ	10%
„ „ „	5— 8 „	15%
„ „ „	9—11 „	20%
„ „ „	12—15 „	30%
„ „ „	16—20 „	40%
Dela 20 de repețirĭ în susŭ		50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ și reducerĭ și peste cele însemnate mai susŭ.

Anunțămŭ acelorŭ onorați cetitorĭ, carĭ vorŭ binevoi a se aboná la fóia nóstră de aicĭ încolo că avemŭ încă în reservă numerĭ dela începutulŭ anului 1885, prin urmare potŭ sĕ aibă colecțiunea întrégă.

Administratiunea »Gaz. Trans.«

Tipografia ALEXI Brașovŭ.